

Izhaja 10.
dan vsacega
meseca.

POPOTNIK

Velja za celo
leto 3 gold. za
pol leta 1 gold.
60 kr.

List za šolo in dom.

III. leto.

V Celji, 10. septembra 1882.

9. list.

Domišljija.

Spisal Iv. Klemenčič.

(Konec.)

Še večje važnosti pa je domišljija pri umetnostih, ker umetnosti so tako rekoč izdelki domišljije; one nam pred oči postavljajo to, kar se je v domišljiji umetnikovi rodilo. Umetniška dela nastanejo, ako se kaka vzvišena misel (ideja), ktera se je v glavi umetnikovi rodila, vresniči ali vtelesi; k temu se potrebujejo glasi, barva, les ali kamen i. t. d.; kar je bilo prej sama misel, postane očito tako, da se pri poslušanji ali pri gledanji umetniškega izdelka tudi v nas zbudijo enake misli, kakor v umetniku še prej, ko je delo dovršil, če nam zmožnosti pripuščajo, da jih moramo zapopasti; umetniški izdelki so tako rekoč odkrita misel (ideja).

Med vsemi umetnijami ima poezija narobširnejše polje, ker ji sredstvo, kterega se pri svojih izdelkih poslužuje, namreč jezik (govor) človeški narvečjo porabo pripušča; vse misli, čutila, želje i. t. d. zamorejo se z jezikom (besedami) razodeti; ravno tako se zamore vse, kar druge umetnosti v resnici predstavljajo, z besedami popisati. Vendar ti umetniški izdelki nimajo toliko upljiva na serce človeško, ker si moramo pri popisu to še sami misliti, kar nam druge umetnije že v resnici razodevajo, kar namreč tam že v resnici slišimo ali vpodobljeno pred seboj vidimo, kakor pri godbi, podobariji, malariji, kjer slišimo glase, ali pa vidimo barve in podobe, si moramo pri popisu še sami v mislih predstavljati.

Umetnije so za človeka velike važnosti, ker one mu blažijo srce, ga povzdigujejo iz navadnega sveta in mu kažejo to, po čemur v življenji zastoj hrepeni. Kolikor bolj človeka vsakdanje skrbi in nadloge tlačijo in morijo, toliko bolj je potrebno za njega, da se tudi z umetnijami peča, ker one dajejo duhu njegovemu krepila in nove hrane in ga obvarujejo, da pri drugih vsakdanjih opravilih in skrbih ne postane neobčutljiv za vzvišene ideje. Tak blag upljiv pa ne delajo več na človeka, če se vedno peča le s stvarmi, ktere se na svetu v resnici ne nahajajo in tudi nahajati ne morejo; kogar misli so vedno pri idealnih svetih in se pečajo le z idealnimi stvarmi, temu se vse posvetno zdi premalo popolno, pusto in prazno; postane s svetom in ljudmi nezadovoljen in tedaj tudi nesrečen.

Domišljija nam tudi pomaga različne vednosti izumiti in spoznavati, ali kaj si predstavljati, česar ne vidimo in to namreč takrat, kedar je treba misli o kaki stvari prenesti na druge, jim sorodne, katerih ne vidimo, ampak si jih le predstavljati zamoremo. Domišljija, kakor že preje povedano, ne more sama iz sebe nič narediti, ampak le iz misli, ktere so že naša dušna lastnina; na ta način nam ona pomaga delati pojme in podobe, ktere imamo o krajih, katerih še nismo videli, n. pr. severnih ali tropičnih, ako beremo kak popis ali slišimo o njih pripovedovati; ravno na ta način si zamoremo tudi predstavljati osebe, iz zgodovine, pa tudi druge, ako n. pr. njih životopis beremo ali o njih pripovedovati slišimo. Tudi nove znajdbe dostikrat domišljija izumi, in sicer takrat, kedar kaka nova znajdba nastane iz sestavljenja že dokazanih resnic; tako nastanejo vse znajdbe, ktere ne nastanejo po naključji, ampak po umnem preišljevanji.

Sploh pa domišljija koristi le, dokler ji pamet kaže pot in dela meje, katerih ne sme več prestopiti; kakor hitro pa gre sama svojo pot, niso njena dejanja več soglasno vrejena, ampak kažejo nekaj brezumnega, ne več vzore in ne umotvore, ampak spake prenapete domišljije, sploh sostave, ktere so bolj sanjam, ko zdravim mislim podobne.

Pri vzreji je izobraževanje domišljije tudi velike pomenljivosti, ker ona upljiva na mišljenje in voljo človekovo, ga kratkočasi in mu napravlja narvečjo srečo in zadovoljnost, uči ga spoznavati in zapopasti naravo in umetnosti in njih lepoto vživati; ravno tako pa ga zapelje iz prave poti, ako glas pameti več ne posluša in mu je lahko vir nesreč in nadlog. Kako se ona v resnici razvija, je dosti ležeče na prirojenih zmožnostih in tudi na tem, v kakih okoliščinah otrok v mladosti živi; gotovo upljiva drugače na domišljijo, če kdo v mladosti živi v srečnih razmerah, če ne pozna nesreč, ne nadlog, kakor če se že v mladosti mora navaditi marsikakih nezgod in neprijetnosti; če pozna svet od jasne in temne strani; v prvem slučaju se domišljija bolj prosto razvija, njene podobe so bolj jasne in vesele ko v drugem. Raztresenost narmanj ugaja razvijanju domišljije, toliko bolj pa samota, večkratno bivanje v prosti naravi in opazovanje njenih prikazni.

Mladina naj se pogosto peča z izdelki domišljije, posebno s poezijo, ko jo enkrat zamore zapopasti, ker je ona narbolj pripravna za mladino, da jo vnema in blaži. Če že mlad človek malo razuma in zanimanja kaže za njo, je to znamenje suhoparnega, neplemenitega duha.

Za razvijanje in izobraževanje domišljije so posebno pripravne pravljice, pripovedi in basni, ktere uče, tudi v nepomenljivem, mrtvem najti kaj pomenljivega in podučljivega. Mladina ima te izdelke domišljije tudi zelo rada in se rada ž njimi peča, ker ima navadno veselje nad čudovitim, nenavadnim. To tudi za njo nima nikake nevarnosti, kakor hitro zamore razločevati izmišljeno in čudovito od resničnega, neverjetno od verjetnega; iz tega izmišljenega, nemogočega pa zamore, kakor posebno pri basnih, posneti kako lepo resnico. Kdor bi vtegnil misliti, da ji to tudi potem škoduje, bi to še bolj moral reči od mitologije in tudi to iz poduka pregnati. Gotovo pa morajo basni

in pravljice za mladino biti vestno izbrane; posebno je na to gledati, da so razumljive in da se na njih uči spoznavati in zapopasti kako lepo resnico, ali da imajo sploh kak uravstven pomen. Se ve, da pripovedi o strahovih in duhovih niso za mladino, ker ji domišljijo preveč razburijo in jo delajo boječo in praznoverno, še celo, če je prepričana, da niso resnične, ampak izmišljene.

Preveč pa se mladina z izdelki domišljije nikakor ne sme pečati, ker bi se tako bolj z idealnim, kakor z resničnim svetom pečala; to pa dela človeka z resničnim svetom, ki je manj popolen kakor idealni, nezadovoljnega in tedaj tudi nesrečnega; zato se je, kakor povsod, posebno tukaj držati srednje poti.

Lepočutje in ljudska šola.

Spisal St. Marin.

Čutje, katero se v našem duhu zbudi, ako se nam kak predmet dopade ali ne dopade, imenujemo lepočutje.*

Neomikanec je v razsodbi lepega in grdega revež; resnično, zvišeno lepočutje nahajamo le pri bistrem, omikanem ljudstvu.

Da je Slovenec bistrega duha, nam je priznal že mnogoteri učenjak in modrijan, če tudi ni bil našega rodu; ali z lepočutjem še nismo visoko na lestevici, osobite naše ubožnejše ljudstvo. O tem ne bo treba pretresovati, kako se to strinja z drugimi evropskimi narodi, ki stoje na višji stopinji omike, ker vsakdo ve, da smo bili dolgo, dolgo sužni narod, da smo delali in skerbili za druge, da se naš krepki slovenski duh ni smel prosto in neodvisno razvijati. Po novejših državnih in šolskih postavah smemo vendar tudi mi upati, da nas ne bodo dolgo več v kot potiskali, da tudi mi sčasoma na konja zlezemo; — takrat pa nikakor tudi z lepočutjem ne zaostanemo.

Kje in kako pa naj vcepimo zdravo mladiko lepočutja, da se bode zamogla krepko razvijati in obilen sad roditi? Pri nas je do sedaj edino najpripravnejše mesto — šola — tej nalogi vstreči.

Naše kmečko ljudstvo ni zmožno svojih otrok s preblagim lepočutjem okinčati, ker še ne razločuje prav lepega in grdega od koristnega in škodljivega — večkrat pa tudi razločevati noče, ker misli, da ni dobro kaj takega otrokom razjasniti. Doma z lepočutjem tedaj ni nič, otroških vrtov pa, kakor je imajo po mestih, kjer se med mnogim dobrim tudi čut za lepo vzbuja, nimamo in jih še ne bomo tako hitro imeli, kakor že vsak učitelj sam ve. Po trgih in večjih vaseh je mogoče, da v sto letih, ali k večjemu v petdesetih letih to dosežejo, če bodo dobro gospodarili in splošni omiki odprta vrata pustili. Da ne zabredemo predaleč, vrnimo se zopet k bistvu.

Rekli smo, da je šola najpripravnejše mesto za vzbujanje lepočutja, skrbi še nas tedaj le, kedaj in kako se naj goji.

*Glej v I. Popotniku g. Klemenčiča spis, Mich, Lindner in druge.

Že prvi šolski dan imamo lepo, da rekli bi, skoraj najlepšo priložnost, ukoreniniti otrokom in starišem blagonosen čut za lepo in grdo. Od vsih krajev pricepta materi ali očetu ob roki viseča, vesela ali pa tudi boječa mladina z različnobarvnimi obrazeki proti šoli; sprejmimo je vse s tisto ljubeznivostjo, bodisi da so otroci čedno oblečeni ali razcapani, snažno umiti in počesani, ali mršavi in zamazani; povabimo pa tudi njih stariše v šolsko izbo. Hodimo tukaj v pričo starišev od klopi do klopi in zberimo si zdaj tu, zdaj tam dva precej nasprotna učenca — po zunanji obleki — kot nazorno sredstvo k prvemu poučevanju v lepočutju ter govorimo: „To pač to, glejte, kako čedno umit obraz in bele roke ima Franček, tudi počesan je lepo gladko. O nesreča! Tone, pri tebi pa je ravno narobe, pa nič zato, jutri bodeš gotovo tudi ti ves drugačen, lep in snažen v šolo prišel; ni res mati, da bode te skrbeli za to? Glejte, kako je ubogega Toneta sram, skoraj da mu solze uhajajo. — Oho, tudi Jožek se je danes nališpal; kako ima snažne hlačice in počernjene čevlje; tudi novo srajco si je danes oblekel. — Kako pa je to? Zorko, ti si gotovo pozabil zasušeno blato iz hlač in čevljev postrugati; pa saj jutri ne bode več tako. Zorko si bode blato lepo ostrugal in zmencal — kaj ne? in mati pa mu bode dali malo masti, da si čevlje namaže.“ i. t. d. Na ta način se naj navedejo vse lepote in njih nasprotnice — katerih ne bode zmanjkalo — pred stariši in sicer z ljubeznivim, bolj prosečim, nego zapovedovavnim glasom in videli bodemo, da nismo prvi šolski dan zastenj govorili. Starši in otroci se bodo drug pred drugim in pred učiteljem sramovali; gotovo pridemo drugi šolski dan med čednejše otročiče, kakor so prvi dan bili. — Sicer ni verjetno, da bi se pri vseh naenkrat tako zgodilo, marsikateri še bode zahajal nečeden in raztrgan v šolo, ali zategadel ne smemo misliti, da je dobra beseda na pečino padla; morebiti mati nima sukanca, da bi sinčeku krpo na laket prišila, ali ima deček do sedaj le eno srajco za šolo ter si ne more pred petkom ali pondelkom preprane obleči, če si je le to po nesreči v šoli s črnilom polil. Opominjajmo otroke, prosimo stariše in ne obupajmo, sčasoma bode že šlo. Kdor se truda ne boji in začne o pravem času, bo dosegel, kar po mnenji mnogih ni mogoče.*

Pa s tem se še lepočutju ne zadostuje, če se otroci telesne in oblečne snage navadijo, tudi s tem ne, če je učitelj že dosegel čednost pri učnih sredstvih, pri pisanju in risanju. Pravo lepočutje tiči v tem: „da zamore učenec (človek) med dvema ali večimi predmeti razločiti in istinito zadeti, kateri je lepši, kateri naj lepši, kateri grd, kateri naj grši brez ozira na korist in škodljivost.“ Marsikatera reč zna biti jako škodljiva, a vendar je lepa. Pogubni požar, ki je že velikokrat vasi in mesta vpepelil, gotovo ni koristen, a vendar je po noči ena naj lepših prikazni.

Ravno tako je lepočutje neodvisno od prijetnosti in neprijetnosti, od mesene mikavnosti in zopernosti. Sploh pa priprostih reči, če so še tako čudne, ne moremo lepih imenovati. Platnena obleka, če je tudi nova, ni lepa. Posamezen glas, če tudi doni iz kakor bodi prijetnega pevskega grla ali instrumenta, ni lep; po akordih zbrane glasove pa bode vsakdo lepe

imenoval. — Menim, da ni treba posebej omenjati, da o lepočutju ne sodi samo oko, ampak tudi uho; drugače bi ne govoriti o lepih poezijah, lepem jeziku, lepih harmonijah i. t. d. —

Le sestavljeni predmeti nam zamorejo dopasti, priprosti nikdar. Zato se poslužujemo, če hočemo pravi čut za lepo v učencih zbuditi, v resnici lepih in ne priprostih predmetov, ter vprašajmo kratko: ktera reč je lepša, ktera naj lepša?

Vsak učitelj naj strogo gleda na to, da je vsa šolska priprava, pisanke, risanke, bukvice, ženska ročna dela v najlepšem redu in lepo snažno.

Zmala se bodo otroci, posebno večja dekleta, snage in reda tudi v domači hiši posluževali. Ako pridemo nekdanj v kmečko hišo, kjer bode naša sedanja učenka gospodinjala, gotovo najdemo podstenje lepše pometeno in kuhinjo lepše pospravljeno, kakor sedaj, ko njena mati in babica z mastnimi rokami kljuko in kupico prijemljete. Nas li to ne bode veselilo, ali ni to največje plačilo za naš trud, ali ni to napredek v lepočutju?

Ako se sprehajamo, poglejmo tudi večkrat v kmečko hišo, kjer so učenci doma, in porabimo ta obisk po priliki zopet v šoli. Pohvalimo une učence, kjer smo doma snago in red našli in še pristavimo, da se hočemo prihodnjič prepričati, ako je tam in tam tudi tak — prepričali se bomo, da bode hasnilo.

Kakor sem že omenil, se mora tudi uho na lepo navaditi. Tudi jezik in grlo se naj pili in gladi; skrbimo, da bodo govorili naši otroci v lepi slovenščini in peli lepe slovenske pesmi. Na ta način se bode povspeševala tudi nrvnost, marljivost in še mnogo drugih narodu koristnih čednosti.

Pri vsem tem pa ne pozabimo nikdar, da je učitelj zrcalo, v katerem mladina med drugim tudi lepočutje čita; saj se pravi: „Po učencih se učitelj spozna.“ Bodimo v obleki in telesni snagi raji nekoliko nečimerni, nego zanemarjeni. Saj ni treba, da bi morali gizdavi biti, — kar nam itak ne nese, če hočemo poln želodec imeti. Če bi pa nam vtegnil kdo očitati, da bodedo mladino v same gizdavce odgojili, kar hitro mu zavrnilo, da je pepelnicašnih možgan; naj zve, da je pri gizdavosti že sebičnost ukoreninjena, ktera pa se v šoli nikdar ne uči in učila ne bo. Povejmo in dokažimo vsakemu, da hočemo v otrocih le veselje do lepih, snažnih in čednih predmetov zbuditi — ne pa sebične poželjivosti, si take reči samemu sebi in nikomur družemu prisvojiti. Doseči hočemo in moramo: Da se našim učencem in našemu narodu v resnici lepe reči, neodvisno od vseh drugih postranskih interes dopadejo, tem nasprotne pa studijo. Takrat bodo tudi to, kar imajo in je v njihovih močeh si pridobiti, radi lepo, snažno in v redu imeli.

Zemljepisje v narodni šoli.

Spisuje J. K e l c.

(Dalje.)

Srednji Štajar. Okrajna glavarstva: Radgona, Vildon - Lipnica, Stainz, Gradec, Weiz in Hartberg. Bregovi: Koroškoštajarske Alpe z razrastkoma: severno-vzhodni do Mure in do avstrijske meje; južno-vzhodni, ki drži kot Golovec proti Dravi in po lepih slov. goricah v ravnino prehaja. Planjave: lepo graško in rodovitno lipniško polje. Reke: Mura, Bistrica, Raba. Železnice: južna železnica mimo Gradca proti Voitsbergu in Ivnici, potem od Gradca na Ogersko. Pridelki: na planjavi žito, v bregovih nekoliko vina, lesu, osobito premoga pri Voitsbergu, Köflahu, Ivnici itd. Velika obrtnija in trgovina.

Prebivalci so večinoma Nemci. Mesta: Gradec 94.000 stan. Sedež ces. namestnika za Štajarsko, sekovskega knezoškofa. Učni zavodi: vseučilišče, tehnika, dve gimnaziji, dve realki, dve učiteljski in mnogo drugih šol. Fürstenfeld, hmelj, Gleichenberg, toplice, itd.

Ktera okrajna glavarstva smo imeli na srednjem Štajarju? Ktere bregove, ravnine, reke, železnice? Kaj pridelujejo prebivalci? Ktere narodnosti so? Ktero je največe mesto srednjega Štajarja? Kolikokrat toliko prebivalcev ima kakor Maribor? Gradec je poglavitno mesto celega Štajarskega. Imenuj in pokaži poglavitno mesto celega Štajarskega! Ob kateri reki leži? Čegav sedež je tam? Kteri učni zavodi so tam? Imenuj še druga mesta! (Ponavljanje in risanje srednjega Štajarja.)

Zgornji Štajar. Okrajna glavarstva: Bruk, Ljubno, Judenburg, Murava in Lichen. Reke, ki prerezujejo tamošnje visoke bregove so: Aniča, Salica, Murica in Mura. Bregovi: na severu Aniči in Salici so: severne-apneniške Alpe, na obeh straneh reke Mure pa prvotne apneniške Alpe, ki se tukaj Nizke Ture imenujejo. Železnice: Rudolfova, Elizabetina in južna železnica. Pridelki: les, živina, premog, železna ruda, v Ausseju sol. Prebivalci so Nemci. Mesta: Bruk, Ljubno, Knittelfeld, Judenburg, Murava. Zgornji Štajar je zelo bregovit kraj, z visokimi planinami. Na srednjem in gornjem Štajarju prebiva nad 700.000 Nemcev. (Ponavljanje vseh treh delov Štajarskega in risanje zgornjega Štajarja.)

I. Š t a j a r s k o.

(Učitelj nariše meje Štajarske vojvodine in reče: takšno podobo ima Štajarska vojvodina. Ktera dežela ima takšno podobo? Kakšen naslov ima Štajarsko? Zakaj se imenuje vojvodina? (Razumeve se, da mora učitelj povedati; tu je samo navod, kako bi se po priliki imelo spraševati pri obravnavi in po kateri poti se ravnati.) Vleci in pokaži meje Štajarske vojvodine na zemljevidu! Začni na južnem koncu, severnem, zahodnem, vzhodnem kraji itd. Štajarsko meri 224□Mm. Koliko meri površje Štajarske kronovine? Zmeri

mi, koliko prostora obseže □m. ! (Učit. na vsakojak način poskušava, razlaga in z otroki računi, da nekakov pojem o velikosti tolikega poveršja dobe.) Koliko je na Štajarskem Slovencev, koliko Nemcev? Koliko bi bilo po priliki vsih skupaj? Ktere narodnosti ljudje prebivajo na Štajarkem? Čeravno so v naši domovini ljudje dvojne narodnosti, vendar je sveta dolžnost obeh, da se ljubijo in spoštujejo med seboj. (Zaradi mej je še sedaj težavno, ker otroci sosednih dežel ne poznajo, in se še tudi zahtevati ne more.) V podobo Štajarskega riše sedaj učitelj najimunitnejšo reko cele dežele Muro, ter reče: Sedaj sem narisal tek reke Mure. Kaj sem sedaj narisal? Pokaži na zemljevidu, kje reka Mura na Štajarsko priteče? Proti kateri strani teče naprej? Proti kateri potem? Proti kateri se oberne na zadnje? Mura je poglavitna reka Štajarske dežele, ker največ te dežele preteče. Zakaj se imenuje Mura poglavitna reka Štajarske dežele? Po Muri se zvozi mnogo lesa in drugih stvari. Čemu služi Mura? Njeni najpoglavitnejši dotok je Murica. Učitelj riše Murico. To je narisal tek reke ali dotoka Murice. Čegav dotok je Murica? Na kateri strani Mure je Muričin izliv? Pokaži na zemljevidu, kje Murica izvira in proti katerim stranem sveta se njen tek obrača? Poleg kterelega mesta se Murica v Muro izliva? Povej sedaj, med kterima rekama leži mesto Bruk? Hočem ga tudi jaz narisati. Ktere reke smo do sedaj imeli? Na severu od Mure so še druge reke. Hočem je narisati. To je sedaj znamenovan tek reke Aniže. Ktero reko znači ta črta? Pokaži na zemljevidu in povej proti kateri strani teče! Kám se potem oberne itd.? Sedaj rišem dotok Aniže, reko Salico. Kaj pomeni ta črta? Kje izvira Salica? Blizo Salicinega izvira je glasovit božji pot: Marija Cel. Pokaži Marija Cel! Proti kateri strani od nas leži? Hočem to tudi jaz narisati. Na kateri strani Aniže ima Salica svoj izliv? (Enako reke: Raba, Bistrica, Ščavnica, Pesnica, največa reka Štajarke: Drava, potem Dravinja, Savinja, Sava in Sotla.) Imenuj in pokaži vse reke, ki smo se jih na Štajarskem naučili od juga proti severu? Od severa proti jugu! Kje pritečejo, ktere na Štajarskem ne izvirajo, na Štajarsko? Kje imajo zopet druge svoj vir in ktere so? Proti kateri strani sveta tečejo? (razumevaj! vsaka po sebi.) S čim nam koristijo? S čim pa drugokrat zopet škodujejo?

Lepa štajarska vojvodina se vrsti med planinske dežele. Zakaj? Je tedaj štajarska vojvodina bolj bregovita ali bolj ravna? V katerem delu Štajarskem so najviši bregovi? Vsi bregovi štajarske vojvodine se dele v tri poglavitne dele, namreč: severno-apneniške Alpe na severu Aniže in Salice. (Učitelj zaznamva z majhnimi črticami na tabli.) Pokaži na zemljevidu, kje leže severno-apneniške Alpe! Najvišji breg Dachstein 3000 m. Na obeh straneh reke Mure do levega obrežja reke Drave se razprostirajo prvotne apneniške Alpe, ki pa posebno na južni strani niso več tako visoke, kakor poprejšnje. (Učitelj zopet zaznamva na tabli.) Pokaži na zemljevidu, kje se razprostirajo prvotne apneniške Alpe? Ob kterih rekah? Na katerem obrežji reke Drave nehajo? Razdeljujejo se zopet v Nizke Ture na levem bregu reke Mure do Aniže in Salice. Pokaži Nizke Ture! Na desnem bregu reke Mure in prek

do Ogorske dežele so koroško-štajarske Alpe. Pokazi te Alpe! Te se radeljujejo v dva razrastka: v severno-vzhodni na obeh straneh reke Mure do Ogerske in Avstrije in južno-vzhodni do reke Drave, ki po Golovcu in Slov. goricah v ravnino prehajajo. Pokaži severno-vzhodni, južno-vzhodni odrastek! Pokaži Golovec, Slov. gorice! Na katerem obrežji Drave je Golovec, Slov. gorice itd.? Golovec je precej višje gorovje od Slov. goric. Na levem obrežji reke Drave, do desnega obrežja reke Save se na spodnjem Štajarskem razprostirajo južne apneniške Alpe. Povej in pokaži južne apneniške Alpe! Med katerimi rekami se razprostirajo? Ktere reke tečejo po njih? Ktere izvirajo na njih? Te Alpe se dele v Pohorje z Veliko kapo, Solčavske planine z Ostrico in Haloze. Ktere dele imajo južne - apneniške Alpe na spodnjem Štajarju? Kje se raprostira Pohorje? Na katerem bregu reke Drave? Proti kateri strani od nas? Kteri breg je v Pohorji najvišji? Na kateri strani od Pohorja leže Solčavske planine? Na kateri strani od nas? Po katerem poti bi se dalo tje priti? Kteri breg je v teh planinah najvišji? Pokaži! Ktero bregovje še spada k južnim apneniškim Alpam na spodnjem Štajarju? (Ponavljjanje vseh bregov in rek od severa proti jugu, od juga proti severu itd.)
(Dalje sledi.)

Prvi pouk

po analitično-sintetični učbi.

Spisujeta Ivan Kele in Sim. Šalamun.

(Dalje.)

D. Razkrojitev besede „nit“.

Učitelj pokaže nit in vpraša: Kaj je to? Recite vsi: To je nit. Kaj ste rekli najprej? Kaj potem? Kaj na koncu? Recite še enkrat „nit“ in pazite, kaj bom na tabli napravil! $\overset{\text{nit}}{\underset{\text{n-i-t.}}{\text{---}}}$ Kaj ste zgovorili, ko sem naredil to črto? Kaj pomeni tedaj ta črta? Učitelj zgovori počasi besedo nit prvi glas glasneje od drugih in vpraša: Kaj slišite najprej, če rečem n-it? Recite sedaj vi „n“ in pazite, kaj bom na tabli naredil! Kaj ste zgovorili, ko sem naredil to ležečo črto? Kaj pomeni tedaj ta ležeča črta? Učitelj zgovori zopet besedo nit, drugi glas glasneje. Kaj slišite za n? Zgovorite i in pazite, kaj bom na tabli naredil! Kaj sem naredil zopet tukaj pod zakrivljeno črto? Kaj ste zgovorili, ko sem naredil to ležečo črto? Kaj pomeni tedaj ta črta? Koliko ležečih črt že imamo sedaj? Kaj pomeni prva, kaj druga? Recite tako dolgo pri prvi črti n, dokler vam druge ne pokažem in potem hitro i! Recite tako dolgo pri drugi črti i, dokler vam prve ne pokažem in potem hitro n! Učitelj zgovori besedo nit, t glasneje. Kaj slišite na koncu? Recite t, in pazite, kaj bom na tabli naredil! Kaj ste zgovorili, ko sem naredil to ležečo črto? Kaj pomeni tedaj ta ležeča črta? Koliko ležečih črt že imamo sedaj? Kaj pomeni 1. 2. 3. 2. 3. 1. Kaj slišite najprej v besedi

„nit“? Kaj potem? Kaj na koncu? Kaj je n, i, t, ker jih slišimo? Koliko glasov ima beseda nit? Kako se glasi 1. 2. 3. 2. 1. 3. Recite tako dolgo prvi glas, dokler ne trčim in potem hitro drugega! Recite tako hitro prva dva glasa, dokler ne trčim in potem hitro tretjega! Enako nazaj. Zgovorite še enkrat glas n! i! t! Kterega izmed teh treh glasov lahko najglasneje zgovorite? Lehko n in t tudi tako glasno zgovorite, kakor i? Vidite! i lahko glasno zgovorimo, i je glasnik. Kaj je i, ker ga lahko glasno zgovorimo? n in t pa ne moremo tako glasno zgovoriti, sta tihnika. Kaj sta n in t, ker ju ne moremo tako glasno zgovarjati? (Vsestransko ponavljanje.)

E. Pisanje besede „nit“.

Recite! n-i-t. Kteri glas slišite najprej? Kterega potem? Kterega na koncu? Pazite! Hočem vam sedaj, če boste pridni, znamenje za prvi glas pokazati. Kako se glasi prvi glas? Pazite! kaj si bom na tabli napravil.

n, i, t, in, ni, it, nit, ti, niti, i-ti.

Kaj sem napravil na tabli? Kakšne črte so to? Koliko jih je? Recite lepo! To so tri ležeče črte. Pazite! Kje sem nastavljal? Pri kateri črti? Na kateri strani? Pazite! kako bom vlekel. Proti desni gor! Proti kateri strani sem vlekel? Do ktere črte? Sedaj, pripognjeno malo proti levi dol! Do ktere črte sem vlekel? Po tisti črti malo gor, dalje gor! Do ktere črte sem vlekel? Pripognjeno malo proti levi dol! Do ktere črte? Pripognjeno proti desni gor, do srednje črte! Med kolikimi črtami sem to znamenje napravil? Med spodnjima ali zgornjima dvema? Učitelj sedaj v zraku, kako je to znamje napravil, poleg govore: Proti desni gor, pripognjeno dol, malo po tisti črti gor, dalje gor do srednje, pripognjeno dol, pripognjeno proti desni gor do srednje! Vsi skupaj desno roko gor! Povejte! Kako boste znamenje za prvi glas napravili? Recite! Proti desni gor! Pripognjeno dol! itd. Table na klop ena, dve, tri! Napravite si na svojih tablicah tri ležeče črte! Nastavite pri spodnji črti! Vlecite proti desni gor, do srednje! Pripognjeno dol, do spodnje itd. To je znamenje za prvi glas besede nit. Kako se glasi prvi glas? Kaj pomeni tedaj to znamenje? n, lahko zgovorimo, pa tudi napišemo ali načrkamo. Smo mi n na tabli napisali ali zgovorili? Ker smo n tukaj napisali ali načrkali, imenuje se črka n. Kaj je n, ker smo ga napisali ali načrkali? Recite vsi! To je črka n. Koliko debelih črt ima črka n? Kje ste zvezani, spodaj ali zgoraj? Učitelj pokaže tiskano, premakljivo črko n in vpraša: Koliko debelih črt ima tudi ta črka? Kje ste tudi te zvezani? Kdo mi ve povedati, kako se imenuje tudi ta črta? Smo mi to črko n napisali? Je tedaj to pisana črka n? Takšno črko boste našli v knjigah, to je tiskana črka n. Kakšna črka n je to? Recite vsi! To je tiskana črka n. Kakšna črka n pa je na tabli, ker smo jo napisali? Pokaži v zraku, kako smo napisali črko n! Pokaži mi pisano, tiskano črko n! Kako se imenuje drugi glas v besedi „nit“? Hočem vam znamenje za drugi glas pokazati. Pazite! Kje sem nastavljal? Kam sem potegnil? Proti desni gor! Do ktere črte? Po tisti črti malo dol, dalje dol, do ktere črte?

pripognjeno na desno gor! do ktere črte? Nad debelo črto piko! To je znamenje za drugi glas besede nit. Kako se glasi drugi glas v besedi nit? Kako se glasi tudi ta črka? Kako sem naredil črko i? Vsi! Desno roko gor! Recite! Na desno gor itd. Kamenček v roko! Nastavite na spodnji črti, vlecite proti desni gor! itd. Ktero črko smo sedaj napisali? Koliko debelih črt ima črka i? Kaj smo napravili nad debelo črto? Učitelj pokaže tiskano premakljivo črko i in vpraša: Koliko debelih črt ima ta črka? Kaj je nad debelo črto? Kako se tudi ta črka imenuje? Je to pisana ali tiskana črka i? Recite vsi! To je tiskana črka i. Pokaži mi pisano črko i! Kako smo napravili črko i? Vsi, desno roko gor! Recite! Na desno gor! itd. Kako se imenuje tretji glas v besedi nit? Hočem vam znamenje za tretji glas pokazati. Pazite! Kje sem nastavlil? Proti desni gor, dalje gor! do ktere črte? Po tisti črti dol, dalje dol! do ktere črte? Na desno pripognjeno gor, do srednje črte. Čez debelo črto, kratko ležečo črto. Med kterima črtama sem jo napravil? To je znamenje za tretji glas. Kako se imenuje? Kako sem napravil t? Vzemite kamenček! Nastavite pri spodnji črti! Vlecite proti desni gor, dalje gor do zgornje! itd. Koliko debelih črt ima črka t? Kaj smo napravili čez debelo črto? Je tukaj na tabli pisana ali tiskana črka t? Učitelj pokaže tiskano črko t in vpraša: Koliko debelih črt ima ta črka? Kaj je zgoraj čez njo napravljeno? Kako se imenuje tedaj ta črka? Je to pisana ali tiskana črka t? Če hočemo črko t pisati, bomo tedaj tako črko napravili, kakoršno v roki držim? Kako bomo črko t pisali? Kdo bo znal pokazati? Kteri mi bo sedaj vedel tukaj na tabli napisati n? i? t? Kteri mi poiskati tiskano črko i? t? n? Ktero črko smo najprej napisali? Ktero potem? Ktero na zadnje? Koliko črk že sedaj poznate? Koliko črk že sedaj veste pisati in čitati? Kako se imenujejo 1. 2. 3. 2. 3. 1.? Kteri glas slišite najprej, ako rečem; i-n? Kterega potem? Če hočemo „in“ sestaviti s črkami, ktero črko bomo najprej postavili? Ktero potem? Kteri mi sedaj sestavi „in“? Čitaj in! Sedaj bomo pisali in. Ktero črko bomo najprej pisali? Ktero potem? Kteri že ve i napisati? Pokaži! kako boš pisal i? Kako bomo pisali n? Pokaži J! Nastavite pri spodnji črti! Vlecite na desno gor! malo po tisti črti dol! dalje dol! na desno pripognjeno gor! na desno pripognjeno dol! itd. Ktero črko smo najprej napisali? Ktero potem? Čitajte tako dolgo prvo črko, dokler vam druge ne pokažem in potem hitro drugo! Kteri glas slišite najprej, ako rečem n-i? Če hočemo besedo „ni“ sestaviti, ktero črko boš najprej postavil? Ktero potem? Sestavi besedo „ni“ J! Čitajte sedaj ni! Ni ga bilo včeraj v šoli. Če hočemo besedo „ni“ pisati, ktero črko bomo najprej pisali? Ktero potem? Kaj slišite najprej, ako rečem it, nit? Kteri mi bo sedaj vedel sestaviti it, nit? Ktero črko boš najprej postavil pri besedi it? Ktero potem? Ktero črko boš postavil najprej pri besedi nit? Ktero potem? Ktero na koncu? Ktero črko bomo najprej pisali? Ktero potem? Ktero na koncu? Enako, ti, i-ti, ni-ti; z vsakokratnim razlaganjem kaj ktera beseda pomeni in kako se v govoru rabi. Vsestransko ponavljanje pisanje in čitanje.

F. Petje.

Začetnica str. 59. „Samoglasniki.“

Prva kitica se razloži, da jo otroci razumejo, potem pa se je na pamet naučijo in pojejo.

(Dalje sledi.)

Pogovori o sadrjereji.

(Spisuje J. Juvan.)

I. Stari način cepljenja. — Divjaki, ki po hostah rastejo, so za cepljenje malovredni.

Bilo je v nedeljo popoldne meseca majnika, ko je ravno solnce prav prijetno sijalo. Končar Blaž, posestnik in krčmar na prijaznem homcu, se je po svojem vrtu sprehajal in z velike pipe kadil, da se mu je dim okoli glave opletal. Slaparjev Janez, njegov sosed, pride ravno mimo. Ko Blaža na vrtu zagleda, se mu pridruži rekoč: No, sosed! kaj pa vi tako zamišljeno gori in doli korakate?

Blaž: Ah! kaj bi vam pravil, saj si lahko mislite —. Časi so slabi, zaslužka skoraj nič. Glejte! nedelja je, pa ni enega človeka, da bi merčico vina pil. Saj mi ni že toliko zavoljo dobička, pa rad bi videl, da bi se zamogel s kom kaj pogovarjati.

Janez: Res je taka; časi so zelo slabi. Do zdaj smo še oglje žgali in ga dobro prodajali; pa fabrike in druge fužine so začele pešati, in zanaprej še tega dohodka ne bo. Čemu nam bodo ti veliki gojzdi —? kazaje na gore. Ko z roko okoli mahne, zbode se v prst ob neko češpljo ali slivo, da mu kri priteče in reče jezno: Blaž! imate li trnje po vašem vrtu nasajeno?

Bl.: Jaz sam ne vem, kako je to, lepe češplje posadim, pa nočejo dobro storiti; nekaj časa rastejo, potem pa pešati začno in trnje nastavijo. Jaz mislim, da je pri nas preslaba zemlja za sadno drevje; zakaj ne le s češpljami je taka, ampak tudi z drugimi sadnimi drevesi. Jaz bi imel rad poln vrt lepih dreves, pa vse veselje sem zgubil, ker vidim, da mi noče po volji rasti.

Jan.: Včasih je res slaba zemlja vzrok, da drevesa slabo rastejo, pa ta se da zboljšati. Morda pa vi sè sadnim drevjem prav ne ravnate.

Bl.: Kaj bi prav ne ravnal? Jaz delam, kakor so moj oče delali, in menim, da je tako prav.

Jan.: To je že prav, da ste gledali, kako so oče delali, in da ste jih posnemali; toda vsega noben človek ne ve. Povejte mi vendar, kako si vi pripravljate drevesca, in kako jih požlahtnujete ali cepite?

Bl.: Drevesca, ktera sem tukaj po vrtu posadil, dobil sem po hosti; posebno hruščevih in jabelčnih divjakov se dovolj po hostah najde. Pocepim jih pa tako-le: z žago v prek divjaka prežagam, ga nekoliko pogladim, prekoljem

in ošpičene cepiče tako v sklad potaknem, da koža na koži leži, potem rano z ilovico zamažem, z mahom povijem in sè srobotom ali prejo povežem.

Prva leta prav lepo rastejo, pozneje pa začno pešati in veliko se jih še celo posuši. Tudi sem že večkrat po štiri cepiče potaknil, mislé si, da bo boljše; pa vse zastonj. Sam ne vem, kaj je tega krivo. —

Jan.: Glejte, oče Blaž! preden ste mi začeli pripovedovati, vedel sem že, kaj mi boste povedali. Vaše cepljenje je malovredno, in vaši divjaki so jako, jako slabi.

Bl.: E! moj oče so tako delali, pa so vendar živeli; zakaj bi jaz drugače delal?

Jan.: Vi govorite, kakor takošni govoré, ki se nočejo nič boljšega učiti. Ravno popred ste rekli, da bi radi imeli poln vrt lepih sadnih dreves; toda dokler ne boste dobrega sveta skušenih ljudi poslušali, vaš vrt in vaša sadna drevesa ostanejo, kakoršna so do zdaj bila.

Bl.: Kaj pa morem pomagati? kakoršna Bog pusti zrasci, takošna so. Jaz ne morem Bogu nasproti ravnati.

Jan.: To je res, da se ne more Bogu nas rotovati, ali Bog je dal človeku um in prosto voljo, ter je vstvaril zemljo, da jo umno obdelujemo.

Kamor hočete pšenico vsejati, popred njivo pognojite, izorjete, povlečete itd.; vzamete najboljše zerno za seme, in potem še pšenico plevete. Ako bi pa vi zrnje na neobdelano zemljo vrgli, ozelenelo bi se sicer, toda tako vsajena pšenica bi bila za nič. Ali ni res?

Bl.: To vsakdo ve; kaj mi tako prazne reči razkladate?

Jan.: Ker ne veste, da je z drevjem ravno taka ko s pšenico. Divjaki, ki po hostah rastejo, so za cepljenje malovredni, ker so premalo vkoreninjani. Ako hočete dobre imeti, morate si jih sami iz najboljših pešek in koščic izrediti.

(Dalje sledi.)

Kar še ni, še lahko se zgodi.

Živel je nekdam mož z imenom Peter. Njegova žena je imela dvoje otrok. Peter je bil trden korenjak in usmiljenega srca. Bil je v službi bogatega grajščaka, kateri ga je prav rad imel. Povsod je bil Peter prvi in vsako imenitno delo je bilo njemu izročeno. Nekega dne pride star vojak, kateremu je krogla v bitvi s Turkom roko odbila ter prosi, da bi mu dali nekaj vžiti, ker ni od zjutraj še nič jedel. Peter mu da košček kruha in ubožec se prav lepo za njega zahvali. Na to stopi grajščak v izbo in ko ga ubogi vojak zagleda, se silno prestraši; on pa pravi: „Stari vojak, bliža se že noč in nobene druge hiše ni v ti okolici, da bi prenočil; ostani pri meni, jaz ti hočem postreči z dobro posteljo in tudi nekaj jedi ti hočem dati.“ Ko to ubožec zasliši, mu objame nogi in se od veselja razjoče. Grajščak se zasuče ter gre na svoje opravilo. Peter veli beraču se na klopico vsteti ter se

pogovarja ž njim o vojski in drugih rečeh. Ko je bila večerja kuhana, veli grajščak vojaku zraven njega jesti. Vojak se brani ter pravi, da ni vreden pri grajščaku jesti; zadnjič se vendar posili ter stopi trepetaje v lepo dvorano. Grajščak ga poprašuje o teh in onih rečeh in ko je bila večerja na mizi, vstane vbožec, se lepo prekriža ter začne Oče naš moliti. — Grajščak in vsi drugi ga začnejo debelo gledati in se posmehovati. Vojak pa spregovori: „Ali ni tu pri vas šega pred jedjo in po jedi moliti?“ — „Hm, kaj še neki — pravi grajščak, saj bogatim ni treba moliti, naj pa berači bolj molijo.“ Kedar bom jaz berač, tedaj bom pa molil. Vojak pa tiho zdihne: „Kar še ni, še lahko se zgodi.“ — Da, zares, vse se lahko zgodi, pa vendar berač nikdar ne bom. Vojak pomuzne glavo ter molči. — Drugi dan se odpravi vojak, se zahvali grajščaku in potuje dalje. —

Lepega pomladanskega dne zapazi stražnik iz stolpa trumo jezdecev proti gradu jezditih ter kmalo spozna, da je sovražnik. On to grajščaku naznani in ta oboroži nekaj služabnikov. Jezdci so že blizo grada, zdaj pa zdaj bojo tu; grajščakova družina zbeži h kmetom, samo on še ostane pri oboroženi četi. Ti jezdci so bili roparski vitezi bližnjih gradov in njihove čete. Ko pidero v grad, postavijo se jim hitro čete služabnikov v bran; dolgo se bijejo, služabniki junaško udrihajo, pa presilne moči roparskih vitezov ne morejo premagati; do zadnjega moža so se branili in zadnjič popolnoma obnemogli. Pa vendar vsi niso bili smrtno ranjeni, ampak nekteri samo lahko in tiste so na vozove naložili in s saboj peljali. Med temi je bil tudi naš znani grajščak. Ko je zopet ozdravel, vržejo ga v temno ječo. Neko jesensko noč se grajščak na enkrat zdrami, zdi se mu, kakor da bi slišal nekaj ropotati. Naenkrat se vrata odprejo in v ječo stopi neki starček. Ko ga grajščak vpraša, po kaj je prišel k njemu, mu on nič ne odgovori, ampak vzame iz svoje suknje ostro pilo in začne verige piliti. Kmalo so bile noge proste verig. Starček odpre mala vrata, in pelje grajščaka skoz neko podzemeljsko pot in črez malo časa imata grad za seboj. Potem vzame neko beraško obleko, obleče grajščaka v njo, in pravi: „Vidiš, zdaj moli in spomni se tega, kar sem ti enkrat rekel:“ „Kar še ni, še lahko se zgodi.“ Grajščak spozna tistega vojaka, ki je nekdanj pri njem jedel, ga objame in ostane kot berač v njegovi bajtici, dokler ne zve za svojo družino, kateri je potem varnejše zavetje oskerbel s tem, da so se skupno v molitvi Bogu priporočali.

Br.

Sloystvo.

(D o m o v i n o s l o v j e) za slovenske ljudske šole je spisal znani rodoljub g. I. L. v drugem popravljenem natisu z dvema zemljevidoma, natisnil in založil pa g. Leon v Mariboru. Ta knjižica se dobi za 20 kr. pri založniku Ivan Leon-u, tiskarju v Mariboru. V porabo jo prav gorko poročamo.

(P r v o b e r i l o i n s l o v n i c o) za slovenske ljudske šole sta izdala v Ljubljani gg. A. Razinger in A. Žumer.

(Zemljepis) za prvi razred srednjih šol spisal in na svitlo dal v Ljubljani Janez Jesenko, prof. v Tersti. Cena 45 kr.

(Fiziko) za nižje gimnazije, realke in učiteljišča je izdal Jakob Čebular, prof. v Gorici.

(Sreča v Nesreči.) poučna povest odrasli slovenski mladini, spisal Janez Cigler, drugi popravljeni natis, v Ljubljani založil in izdal Ivan Tomšič. Cena mehko vezani knjigi je 40 kr., terdo vezani 45 kr. in krasno vezani 60 kr. Po pošti stane 5 kr. več. To lično knjižico prav gorko priporočamo gg. učiteljem, da jo med mladež razširjajo.

Dopisi.

Maribor. Pregledavši imenik udov Slovenske Matice za leto 1881 sem v resnici žalosten postal, ker je tako malo učiteljev na spodnjem Štajarskem med udi tega domačega znanstvenega zavoda. Kaj je neki temu krivo? So li Matične knjige tako slabe, da se gospodom učiteljem ne dopadajo ali se le-ti premalo za domače znanstveno blago brigajo? Že v drugem tečaju str. 114 je Popotnik povedal, koliko je bilo izmed učiteljev, okrajnih uč. knjižnic in ljudskih šol udov Slovenske Matice l. 1880. Tedaj je bilo izmed 330 udov lavantinske škofije v Slovensko Matico vpisanih 40 učiteljev, 6 okrajnih uč. knjižnic in 4 šole; zdaj pa je izmed 277 udov le 28 učiteljev in 7 okrajnih uč. knjižnic in šol. Mnogo premalo za toliko število učiteljev in šol na slovenskem Štajarskem. Nočem naštevati krajev, kjer ima in kjer nima Matica Slovenska svojih udov med učitelji, pa čudno je to, da tam ni nobenega, kjer bi jih saj nekaj pričakovali. Pozor tedaj, dragi kolegi, tudi na znanstvenem polju, da ne postanemo v nekaj letih ptujci tam, kjer bi morali popolnoma domačini biti. Tudi za naše znanstvene reči nam mora biti mar, če hočemo domovini in narodu pripomoči k blagostanju in slavi. Tu ne velja izgovor, da nam ta ali uni spis v Matičnih knjigah ne dopade, marveč na to nam je delati, da se naša Matica podpira duševno in gmotno; potem ji bo lahko vstrezati našim raznim željam. Če samo le en del omikanih Slovencev Matico podpira, ima le samo ta zasluge pri povzdigi našega znanstvenega zavoda, kateri pa ne more tako napredovati kakor bi lahko napredoval, če bi ga vsi ali saj večina omikanih domačinov podpirala. Ne pozabimo tedaj tega zavoda in podpirajmo ga po naših močeh! Poverjenike ima Matica v vsaki dekaniji ali kakem drugem kraju; treba se je le pri teh oglasiti in 2 gold. letnine plačati. Poverjeniki so sledeči gg.: Lovre Štepišnik, pos., za Slov. Bistrico, Anton Balon, žup., za Braslovče, Ivan Tanšek, konc., za Brežice, Miha Žolgar, prof., za Celje, Jožef Širca, terg., za Žavec, Franc Rath, žup., za Dravsko polje, Lovre Potočnik, dekan, za Gornji grad, Jakob Škoflek, naduč., za Mozirje, Jožef Čuček, dekan, za Jarenino, Jožef Horvat, naduč., za Št. Jurij na Ščavnici, Franc Mikuš, dekan, za Konjice, Janez Bosina, dekan, za Kozje, Anton Žuža, kanonik, za Laško,

Janez Majeiger, prof., za Maribor, Franc Juvančič, dekan, za Novocerkev, Miha Lendovšek, vikar, za Ptuj, Franc Trafenik, dekan, za Šaleško dolino, Martin Jvanc, dekan, za Šmarje, dr. Gustav Ipavie, zdravnik, za Št. Jur na južni železnici, dr. Jožef Šuc, žup., za Slovegradec, Anton Jesih, konc., za Veliko nedeljo, Miha Deržečnik, pos., za Vuzenico in Božidar Raič, žup., za Zavrče.

Od Sotle. Učitelji rogaškega okraja so sklenili, da se združijo s Šmarskim učiteljskim društvom v „Šmarsko-rogačko učiteljsko društvo. — Dne 3. avg. t. l. so bili učitelji rogaškega okraja prvič zastopani v Šmarji pri tamošnjem učiteljskem mesečnem zborovanji Šmarskega učiteljskega društva. Ko se učitelji rog. okraja v to društvo vpišejo, se bodo takoj pravila predruugačila in v počitnicah v odobrenje v Gradec poslala. Za ta posel so se izvolili gg. Blenk, nadučitelj v Zibiki, Jurkovič, nadučitelj v Šmarji, Vezjak, učitelj pri sv. Križu in Porekar, podučitelj v Rogatcu. Ta napredek pri učiteljstvu rogaškega okraja pozdravljamo z veseljem in želimo društvu prav dober vspeh!

— n.

Novice in razne stvari.

(V **Globokem**) se je šola vstanovila z nadučiteljsko in podučiteljsko službo.

(**Učiteljska konferenca**) za okraje: Celjska okolica, Vransko, Gornjigrad in Laško se je versila v Celji 14. avg. t. l. po sledečem redu: objava uradnih ukazov; kako more vzgoja in pouk otročjo vest buditi in blažiti? kako se naj domovinoslovje s posebnim ozirom na kraje - in okrajėslovje v ljudski šoli obravnava; o slovnični obravnavi 12. berilne vaje Varičnost s posebnim ozirom na predloge z dvema sklonoma; kako se naj lepopisje obravnava in kdaj se v zvezke s črnilom začenja pisati. Pri tej konferenci se je vse v nemškem jeziku razpravljalo razun slovnične obravnave.

(**Izpraševalna komisija**) za učitelje na Kranjskem obstoji za dobo do l. 1885 iz sledečih gospodov: Pirker Rajm. predsednik, Hrovat Bl. namestnik, pl. Gariboldi, Linhart, Zupančič, Vurner, Kreminger, Praprotnik Andrej, Zima in gospdč. Fröhlich.

(**Meščanska šola**) v Kerškem je imela letos ob koncu šolskega leta za vsem 35 učencev in sicer v I. razr. 19, v II. 11 in v III. 5, ktere je podučevalo 6 učiteljev: Prvo letno sporočilo te kakor tudi čveterorazredne šole v Kerškem se je letos objavilo.

(**Slovenski učni jezik**) se vpelje vsled ukaza nauč. ministerstva od 22. julija t. l. s početkom prihodnjega šolskega leta na slovenskih razredih spodnje gimnazije v Ljubljani, na spodnjih razredih gimnazije v Rudolfovem

in na spodnji gimnaziji v Kranji. Vsi predmeti razun nemščine in gerščine se bodo učili v slovenskem jeziku.

(**Razširila**) se bode šola na Teharjih.

(**Sadjerejno društvo**) so osnovali v Št. Jurji na juž. železnici. Želimo prav dober uspeh.

(**Izverstna Edinost**) ki izbaja v Tersti po dvakrat na teden, stane za četrť leta samo 1 gold. 50 kr. Kogar zanimiva teržaška razstava in kdor hoče zanimive politične in druge stvari iz slovenskih in drugih krajev zvedeti, temu priporočamo gorko ta list v naročbo.

(**Slovensko učiteljsko društvo**) je zborovalo 5. septembra t. l. v Ljubljani.

(**Ptujska gimnazija**) je imela koncem letošnjega šolskega leta 115 učencev, 72 Slovencev, 31 Nemcev in 2 Vogra; 21 jih ima odliko, 72 prvi red, ostali pa drugi in tretji red.

(**Mariborsko gimnazijo**) je obiskovalo letos 340 učencev, 164 Slovencev, 174 Nemcev, 1 Voger in 1 Lah; 26 jih ima odliko, 166 prvi red, ostali pa drugi in tretji red.

Spremembe pri učiteljstvu.

Na Š t a j a r s k e m : G. Fr. Zadravec pride kot zač. učitelj in g. Fr. Skaza kot zač. podučitelj k sv. Verbanu pri Ptuiju; g. Mat. Kolarič v Vurmberg, g. Peter Paulin v Majsberg, g. Martin Zdolšek v Leskovec in g. Jos. Lohmer gre iz Ptujja v Pöllauberg, g. Fr. Kocbek pride za pom. podučitelja v Žavec, g. Jož. Ljud. Weiss je postal vodja mestne dekliške šole v Celji, g. Sim. Kropelj nadučitelj v Majsbergu, g. Franc Bračič učitelj pri Št. Vidu pri Planini, g. Jož. Latšahar učitelj v Črešnicah pri Bistrici, gosp. Mih. Rataj učitelj v Novištifti, g. Jož. Močnik učitelj v Skomarjih, g. Sim. Vole učitelj v Dobji in Jož. Zinslofer učitelj v Št. Jurji v Slovenskih goricah, g. Mih. Vavhvik zač. uč. v Brezji, g. J. Zotter poduč. v Št. Paulu in gpdč. Hel. Irman poduč. v Žrečah, g. Fr. Nendl, nadučitelj pri sv. Vidu, in gosp. Alojz Ornik, učitelj pri sv. Duhu, gresta v stalni pokoj, g. Al. Dernjač, uč. v Marenbergu, je umrl. — Na K r a n j s k e m : Gospodični Amalija Regnat in Borovsky ste postali stalni učiteljici v Št. Rupertu, gospdč. Helena Benedikt zač. učiteljica v Kočevji, gospdč. Ernestine Zadnikar stalna učiteljica v Št. Jerneji in Ludevika Donati učiteljica v Srednji Vasi v Bohinji, gpdč. Vincencija Stuhly pride kot zač. učiteljica v Košano. G. Janez Pečar je umrl.

Listnica.

G. St. M. v Lj. Hvala za poslano. Pride na vrsto. G. I. St. v M. Nam bo prav ljubo. Vse se zgodi lahko po Vaši volji. Gg. pisatelje prosimo za potrpljenje. G. I. V. Popotnik se lahko še ves dobi, kolikor ga je do zdaj za svitlo prišlo. Prva dva letnika po 2 gold. 10 kr. Ko bi Vas še drugi posnemati hoteli, bi lahko saj po dvakrat izhajal. G. M. P. Ker se niste oglasili za list, Vam se ni mogel pošiljati. G. I. R. Hvala, še večkrat kaj.